

Posudek vedoucího práce na bakalářskou práci Petry Šnedorfové Neverbální projevy dominantů podle modelu Průšové a Lindové

Práce je po stránce kvality nevyrovnaná, neboť experimentální část značně přesahuje kvalitu části teoretické.

V teoretické části najdeme kapitoly, které spíše shrnují základní obecné poznatky o komunikaci, partnerství atd., objevují se zde i kapitoly s velmi nejasným vztahem k tématu práce, které působí dojmem dodatečného přilepení ve snaze zvětšit počet stránek (např. část o attachmentu). Dále je tu část, kde je shrnován výzkum provedený Denisou Průšovou v loňském roce (a na který tato práce navazuje). Místo těchto shrnutí v teoretickém úvodu je oprávněné, ale nemělo by být stěžejním zdrojem teoretických poznatků. Na druhou stranu jsou velmi dobře zdůrazněny podstatné myšlenky modelu a vysvětlen jejich původ.

Velký potenciál má kapitola Konkrétní neverbální projevy související s dominancí, ale nepřliš ho využívá. Je zde citováno několik důležitých studií, pouze minimum z nich je ale zpracováno tak, jak by si zasluhovaly všechny. Tj. reflexně, se vztažením k našemu výzkumu, porovnáním, diskutováním výchozí definice dominance a použité metodiky. Oceňuji, že alespoň na 3 studiích si autorka tento vědecký přístup vyzkoušela, ačkoli tento skromný pokus působí navíc dost chaoticky a nepřesvědčivě. Kritické srovnání všech citovaných studií by bylo velmi potřebné, protože uvedené studie se velmi liší způsobem definování dominance a metodikou určení jejích projevů. Pokud autorka tvrdí, že cílem její práce je vysvětlit protikladné výsledky předchozích studií, pak by měla alespoň na konkrétní příklady těchto protikladů poukázat. Ještě lépe se je pak pokusit vysvětlit na základě odlišností v detailech studií.

Druhou stěžejní kapitolou teoretické části by měla být Prosocialita – asocialita, kde autorka měla konfrontovat zařazení této dimenze v modelu Průšové a Lindové s literaturou. Autorka však čerpá jen z několika málo vybraných zdrojů, jejichž vztah k autorkou přejatému modelu dominance je přinejmenším málo oddiskutovaný. Jistě by se našly mnohé další a vhodnější studie k tématu, ale i z těchto studií by se dalo vytěžit více. Problém, který by bylo logické v této kapitole řešit, a to jak vypadá prosociální/asociální interakce s partnerem, zůstal nanejvýš letmo dotčen. Nejzajímavější se zdá být v této části Plaménkovo rozdělení typů vyjednávání, které na první pohled (alespoň počtem typů) odpovídá autorkou přejatým dominantním typům. Spojitost obou modelů ale není interpretována správně, což prokazuje, že autorka není sama dostatečně obeznámena s podstatou modelu, se kterým pracuje v empirické části. Další velmi podnětné rozdělení pochází od autorů teorie asertivity. I zde se však autorka dopouští chybné interpretace, když asertivní způsob jednání spojuje s oběma typy prosociální dominance. Při detailním prostudování modelu Průšové a Lindové, jak teoreticky, tak z hlediska neverbální charakteristiky, dojdeme k závěru, že slabý prosociální typ této charakteristice velmi odporuje. Za minimálně velmi spornou také považuji interpretaci vztahu modelu Průšové a Shostromovy typologie manipulace, kde autorka podle mě neodůvodněně předpokládá, že prosocialita vylučuje manipulativní snahy. Např. typ „příjemný chlapík, obětavec“ pravděpodobně nebude správně přiřazen k silnému asociálnímu typu dominanta. Je ale pravda, že Průšová sama definovala prosocialitu tak, že manipulaci nezahrnuje.

Příčinou nedostatků je pravděpodobně jazykové omezení, se kterým se autorka nedokázala vypořádat. Čerpala tak podrobněji pouze ze studií, které měla k dispozici přeložené, nebo vydané v češtině. Domnívám se ale, že bylo v jejích silách (i zájmu) se snažit s angličtinou lépe poprat, zvláště když jde o její hlavní jazyk.

Naprotitomu empirická část má značné kvality. Oceňuji především precizní a velmi pracně sestavení etogramu! Je nutno připomenout také časově náročné kódování nahrávek. Statistické zpracování je velmi přesvědčivě podané, ačkoli k němu mám pár poznámek:

1. srovnání t-testem nemělo být prováděno u projevů, které u jedné ze srovnávaných skupin nemají žádný výskyt daného projevu. Ovšem absence výskytu jevu sama o sobě u jedné ze skupin o něčem svědčí, což by mělo být zmíněno. Výtku ale adresuji spíše na sebe, protože jsem t-test doporučila a na toto nebezpečí neupozornila. Autorka měla naopak správnou snahu vyřadit celkově málo početné kategorie, ale některé jí v tabulce 1 přesto zůstaly.

2. Pět není o třetinu méně než 15, ale o $2/3$.

3. to, že faktorová skóre rozřadila subjekty do dominantních typů rovnoměrně, lze přičítat spíše podstatě metody než čemukoli jinému

Interpretace výsledků a diskuze jsou velmi pečlivé a obsahují mnoho cenných podnětů. Svědčí o tom, že je autorka schopna zhodnotit platnost a význam svých výsledků také v širším kontextu.

Mrzí mě, že si autorka nepřesvědčivou teoretickou částí pokazila precizní část praktickou a tudíž jí musím navrhnout hodnocení velmi dobře.

Jitka Lindová

V Praze dne 14.1.2011